

AKCEPTUJĘ

Z upoważnienia

MINISTRA OBRONY NARODOWEJ

2024 -05- 0 9

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI

PROGRAMU WSPÓŁPRACY MINISTRA OBRONY NARODOWEJ Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI ORAZ PODMIOTAMI WYMIENIONYMI W ART. 3 UST. 3 USTAWY O DZIAŁALNOŚCI POŻYTKU PUBLICZNEGO I O WOLONTARIACIE, NA LATA 2023-2025

W ROKU 2023

Spis treści:

I.	Wstęp.....	3
II.	Realizacja finansowych form współpracy.....	3
III.	Realizacja pozafinansowych form współpracy.....	10
IV.	Ocena stopnia realizacji celu głównego i celów szczegółowych Programu	16
V.	Wnioski.....	19

I. Wstęp

Program współpracy Ministra Obrony Narodowej z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, na lata 2023-2025 jest dokumentem określającym cele, kierunki i formy współpracy Ministra Obrony Narodowej oraz resortu obrony narodowej z partnerami społecznymi, a zarazem jest to pierwszy program współpracy z partnerami społecznymi, przyjęty w resorcie obrony narodowej.

Obowiązek opracowywania programu współpracy wynika z art. 5b ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2023 r. poz. 571 t.j.).

Program został przyjęty jako akt wewnętrznie obowiązujący, Zarządzeniem Nr 1/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 14 lutego 2023 r. (Dz. Urz. MON, poz. 7) oraz skonsultowany z podmiotami, które wyraziły nim zainteresowanie. Niniejsze sprawozdanie obejmuje pierwszy rok funkcjonowania Programu.

Adresatami działań resortu były organizacje pozarządowe i podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, należące do grona partnerów społecznych. Podmioty te stanowią istotny element wsparcia systemu obronnego państwa, prezentując wysoki poziom realizacji zadań, pozostających w sferze obronności. Stała współpraca oparta była o zapisy Decyzji Nr 168/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 7 grudnia 2020 r. w sprawie wprowadzenia zasad współpracy resortu obrony narodowej z organizacjami pozarządowymi i innymi partnerami społecznymi, a Wytyczne Sekretarza Stanu w MON do planowania współpracy z partnerami społecznymi uszczegółowiają zadania i wskazują priorytety na kolejny rok.

II. Realizacja finansowych form współpracy

Jedną z form współpracy Ministra Obrony Narodowej z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w *art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie*, jest zlecenie zadań publicznych w formie powierzenia lub wspierania, na zasadach określonych w ww. ustawie. Jest to jedna z podstawowych form współpracy finansowej przewidziana przez powyższą ustawę.

Minister Obrony Narodowej w 2023 r. ogłosił w formie Konkursów Ofert realizację zadań publicznych w niżej wymienionych sferach:

- a. podtrzymywanie i upowszechnianie tradycji narodowej, pielęgnowanie polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturalnej
- 8 Otwartych Konkursów Ofert (wzrost o 60 %);
- a. obronność państwa i działalność Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej
- 4 Otwarte Konkursy Ofert (wzrost o 100 %);
- b. wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej i sportu
- 1 Otwarty Konkurs Ofert (bez zmian);

- c. działalność na rzecz kombatantów i osób represjonowanych
 - 1 Otwarty Konkurs Ofert (bez zmian);
- d. działalność na rzecz weteranów i weteranów poszkodowanych w rozumieniu Ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o weteranach działań poza granicami państwa
 - 1 Otwarty Konkurs Ofert (bez zmian).

Organizacje pozarządowe i uprawnione inne podmioty deklarowały podjęcie realizacji zadań publicznych przystępując do Otwartych Konkursów Ofert, których ogłoszenia publikowane były na stronie Ministerstwa Obrony Narodowej w portalu rządowym www.gov.pl, oraz umieszczane na tablicach ogłoszeń w siedzibie organu. W 2023 r. ogłoszono **15** Otwartych Konkursów Ofert (wzrost o 36 %) w odpowiedzi, na które wpłynęło **485** ofert realizacji zadań publicznych (wzrost o 10 %). Oferty wyłonione, spełniające wymogi formalne, poddane były ocenie merytorycznej podczas posiedzeń-Komisji ds. Zlecenia Zadań Publicznych w Zakresie Obronności, z których sporządzono protokoły, zawierające rekomendacje dla Ministra Obrony Narodowej w kwestii przyznania lub nie przyznania dotacji.

Zadania realizowano w oparciu o umowy, podpisywane między zleceniobiorcą a Ministrem Obrony Narodowej. W roku sprawozdawczym podpisano z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w *art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie* **232** umowy, w ramach których udzielono wsparcia finansowego (wzrost o 37 %) na łączną kwotę 9.685.434,64 zł (wzrost o 14 %) oraz zawarto **6** umów na powierzenia na ogólną kwotę 1.094.979,94 zł, a w tym:

- a. **38** fundacji otrzymało dotację na realizację **48** zadań, o łącznej wysokości 3.075.599,94 zł (wzrost 36 %);
- b. **131** stowarzyszeń otrzymało dotację na realizację **154** zadań, o łącznej wysokości 6.439.479,64 zł (wzrost 68 %);
- c. **32** podmioty, o których mowa w *art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie*, otrzymało dotację na realizację **37** zadań, o łącznej wysokości 1.265.335,00 zł (wzrost 68 %).

W Ministerstwie Obrony Narodowej funkcjonuje elektroniczny system witakc.pl obsługujący procedury otwartych konkursów ofert, w tym: ogłaszanie konkursów, nabór ofert, przeprowadzenie oceny formalnej i merytorycznej oraz składanie sprawozdania z realizacji zadania bez konieczności składania wersji papierowej oferty.

W roku sprawozdawczym Sekretarz Stanu MON zlecił następujące zadania publiczne w obszarach obronność państwa i działalność Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej:

- a. promowanie w społeczeństwie nowych możliwości służby, wynikających z wejścia w życie ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny, tj. dobrowolnej zasadniczej służby wojskowej oraz innych działań przyczyniających się do zwiększenia liczebności Wojska Polskiego (w tym Program „Zostań Żołnierzem Rzeczypospolitej”);

- b. nabywanie przez społeczeństwo umiejętności przydatnych w służbie wojskowej skierowanych m.in. do uczniów klas wojskowych, młodzieży zrzeszonej w organizacjach proobronnych i harcerskich, studentów realizujących program Legii Akademickiej oraz żołnierzy Wojsk Obrony Terytorialnej;
 - c. nabywanie przez społeczeństwo umiejętności radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych i związanych z zagrożeniem militarnym;
 - d. tworzenie warunków umożliwiających edukację i kształtowanie postaw proobronnych społeczeństwa;
 - e. wspieranie młodzieży uczącej się w klasach wojskowych oraz organizacji działających na rzecz obronności;
 - f. wspieranie Oddziałów Przygotowania Wojskowego oraz szkół biorących udział w programach „Certyfikowanie Wojskowe Klasy Mundurowe” oraz „CYBER.MIL z klasą” w realizacji programu szkolenia z zakresu przygotowania wojskowego;
 - g. przygotowanie młodzieży do zawodowej służby wojskowej, dobrowolnej zasadniczej służby wojskowej oraz służby w Wojskach Obrony Terytorialnej;
 - h. kształtowanie i umacnianie w społeczeństwie, zwłaszcza wśród młodzieży, obywatelskiej postawy wobec spraw obronności Rzeczypospolitej Polskiej;
 - i. rozwijanie współpracy na forum NATO z organizacjami międzynarodowymi zrzeszającymi żołnierzy rezerwy.
- 1) Podtrzymywanie i upowszechnianie tradycji narodowej, pielęgnowanie polskości oraz rozwoju świadomości narodowej:
- a. popularyzowanie tradycji opartych na dokonaniach oręża polskiego na przestrzeni dziejów, m.in. poprzez upowszechnianie wybitnych postaci, które miały wpływ na kształtowanie polskiej państwowości oraz walkę o niepodległość i suwerenność Ojczyzny;
 - b. upowszechnianie w społeczeństwie wiedzy o bohaterach walk o odzyskanie niepodległości, żołnierzach walczących na frontach II wojny światowej, członkach Polskiego Państwa Podziemnego i powojennego podziemia niepodległościowego;
 - c. aktywizowanie środowisk lokalnych do poznawania i kultywowania tradycji orężnych w regionie, w tym o zapomnianych lokalnych bohaterach walk o niepodległość;
 - d. podkreślenie znaczenia wysiłku militarnego dawnego wojska i zaangażowania współczesnych Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej w zapewnienie bezpieczeństwa narodowego oraz budowania relacji żołnierskich pokoleń, mających na celu kształtowanie ducha bojowego, morale żołnierzy, a także poczucia zwartości struktur wojskowych;
 - e. wspieranie edukacji historycznej i działalności kulturalnej, skierowanej na kształtowanie postaw patriotycznych i obywatelskich;
 - f. upowszechnianie w społeczeństwie historycznego dziedzictwa Wojska Polskiego poprzez organizację uroczystości i wydarzeń edukacyjnych, odnoszących się do najważniejszych rocznic wydarzeń historycznych, w tym przede wszystkim:
 - Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Wyklętych;
 - Dnia Flagi Rzeczypospolitej Polskiej;

- Narodowego Święta Trzeciego Maja;
- Narodowego Dnia Pamięci Powstania Warszawskiego;
- Święta Wojska Polskiego i 103. rocznicy Bitwy Warszawskiej;
- Narodowego Święta Niepodległości;
- Narodowego Dnia Zwycięskiego Powstania Wielkopolskiego;
- 160. rocznicy wybuchu Powstania Styczniowego;
- 84. rocznicy wybuchu II wojny światowej oraz Dnia Weterana Walk o Niepodległość Rzeczypospolitej Polskiej;
- 84. rocznicy agresji ZSRS na Polskę – Dnia Pamięci Ofiar Agresji Sowieckiej;
- 83. rocznicy Zbrodni Katyńskiej oraz 13. rocznicy Katastrofy Smoleńskiej;
- 80. rocznicy Akcji pod „Arsenałem”;
- 80. rocznicy utworzenia 2. Korpusu Polskiego;
- 80. rocznicy Powstania Zamojskiego;
- 75. rocznicy śmierci rotmistrza Witolda Pileckiego;
- 60. rocznicy śmierci Józefa Franczaka ps. „Lalek” ostatniego Żołnierza Wyklętego;
- świąt rodzajów Sił Zbrojnych, wojsk, służb i jednostek wojskowych;
- innych projektów realizowanych przez jednostki wojskowe w ramach własnej działalności patriotyczno-wychowawczej, skierowanych do partnerów społecznych.

2) Działalność na rzecz kombatantów i osób represjonowanych:

- a. wspieranie kombatantów i osób represjonowanych, żyjących w skromnych warunkach socjalnych w ich codziennym życiu m.in. poprzez sprawowanie opieki nad kombatantami;
- b. prowadzenie działań zmierzających do integracji środowisk kombatanckich, funkcjonujących na terenie Rzeczypospolitej Polskiej oraz poza granicami kraju;
- c. stworzenie warunków do nawiązywania i utrwalania więzi międzypokoleniowych;
- d. pielęgnowanie pamięci o uczestnikach walk o wolność i niepodległość Ojczyzny.

3) Działalność na rzecz weteranów i weteranów poszkodowanych:

- a. udzielanie wsparcia i pomocy weteranom działań poza granicami państwa i weteranom poszkodowanym w działaniach poza granicami państwa;
- b. oddanie hołdu poległym i zmarłym żołnierzom oraz pracownikom wojska – uczestnikom działań poza granicami państwa poprzez organizację okolicznościowych uroczystości;
- c. organizacja opieki i pomoc najbliższym członkom rodzin poległych lub zmarłych żołnierzy i pracowników wojska – uczestników działań poza granicami państwa,
- d. realizacja działań, skierowanych na budowanie szacunku dla weteranów w społeczeństwie

4) Działalność na rzecz wspierania i upowszechniania kultury fizycznej i sportu w zakresie przydatnym w wojsku:

- a. podniesienie sprawności fizycznej żołnierzy w czynnej służbie wojskowej, żołnierzy rezerwy oraz pracowników wojska;
- b. poprawa sprawności fizycznej i umiejętności sportowo-obronnych wśród młodzieży klas wojskowych oraz zrzeszonej w proobronnych organizacjach pozarządowych,
- c. popularyzowanie sportu i rekreacji ruchowej w środowisku wojskowym,
- d. popularyzowanie wśród społeczeństwa sportów obronnych.

W ramach wyżej wymienionych obszarach zadaniowych, w 2023 r. organizacjom pozarządowym i innym podmiotom powierzono do realizacji zadania (spadek o 60%):

- a. Morze, Ojczyzna, Obowiązek - na straży polskich tradycji morskich w ramach 91. rocznicy obchodów Święta Morza;
- b. "WOJNA I MORZE - od średniowiecza po współczesność";
- c. Organizacja i przeprowadzenie Gali Finałowej XXVIII Konkursu Historycznego im. majora Marka Gajewskiego „Losy żołnierza i dzieje oręża polskiego w latach 1887-1922. O niepodległość i granice Rzeczypospolitej”;
- d. XLVI Zawody Sportowo-Obronne „Sprawni Jak Żołnierze - 2023”;
- e. Fort III Pomiechówek - dawniej i dziś;
- f. XXVII Ogólnopolski Festiwal Pieśni Patriotycznej i Religijnej Wojska Polskiego Hrubieszów 2023.

Na podstawie § 3. Rozporządzenia Ministra Obrony Narodowej, z dnia 6 lipca 2018 r. w sprawie dofinansowania z budżetu państwa zadań związanych z budową, remontami i utrzymaniem strzelnic oraz rozwijaniem sportu strzeleckiego Minister Obrony narodowej ogłosił Konkurs Ofert „Strzelnica w powiecie” na dofinansowanie zadań związanych z utworzeniem przez jednostki samorządu terytorialnego strzelnic wirtualnych, pneumatycznych i klasycznych.

W Biuletynie Informacji Publicznej (na stronie www.mon.gov.pl) ogłoszono i rozstrzygnięto **6** Konkursów Ofert „Strzelnica w powiecie”, w wyniku których powstały **163** strzelnice (wzrost o 57 %), w tym **150** strzelnic wirtualnych (wzrost o 58 %), **12** strzelnic pneumatycznych (wzrost o 50 %) oraz **1** strzelnica klasyczna (bez zmian).

Konkursy Ofert „Strzelnice w powiecie” w 2023 r.:

- w dniu 04.01.2023 r. ogłoszono Konkursy Ofert „Strzelnica w powiecie 2023” nr 1/2023/CWCR w zakresie strzelnic wirtualnych, nr 2/2023/CWCR w zakresie strzelnic pneumatycznych oraz nr 3/2023/CWCR w zakresie strzelnic klasycznych;
- w dniu 23.03.2023 r. rozstrzygnięto Konkursy Ofert „Strzelnica w powiecie 2023” nr 1/2023/CWCR w zakresie strzelnic wirtualnych, nr 2/2023/CWCR w zakresie strzelnic pneumatycznych oraz nr 3/2023/CWCR w zakresie strzelnic klasycznych:
 - a. na Konkurs Ofert „Strzelnica w powiecie 2023” nr 1/2023/CWCR wpłynęło **111** ofert spełniających wymagania formalne. Łączna kwota przyznanych dotacji wyniosła – **18.090.085,88** zł;

- b. na Konkurs Ofert „Strzelnica w powiecie 2023” nr 2/2023/CWCR wpłynęło **9** ofert spełniających wymagania formalne. Łączna kwota przyznanych dotacji wyniosła – **2.504.000,00** zł;
 - c. na Konkurs Ofert „Strzelnica w powiecie 2023” nr 3/2023/CWCR wpłynęło **5** ofert spełniających wymagania formalne. Łączna kwota przyznanych dotacji wyniosła – **14.606.042,38** zł.
- w dniu 03.04.2023 r. ogłoszono Konkursy Ofert „Strzelnica w powiecie 2023” nr 4/2023/CWCR w zakresie strzelnic wirtualnych oraz nr 5/2023/CWCR w zakresie strzelnic pneumatycznych;
 - w dniu 22.06.2023 r. rozstrzygnięto Konkursy Ofert „Strzelnica w powiecie 2023” nr 4/2023/CWCR w zakresie strzelnic wirtualnych oraz nr 5/2023/CWCR w zakresie strzelnic pneumatycznych:
 - a. na Konkurs Ofert „Strzelnica w powiecie 2023” nr 4/2023/CWCR wpłynęło **57** ofert spełniających wymagania formalne. Łączna kwota przyznanych dotacji w Konkursie Ofert „Strzelnica w powiecie 2023” nr 4/2023/CWCR wyniosła – **9.326.163,54** zł;
 - b. na Konkurs Ofert „Strzelnica w powiecie 2023” nr 5/2023/CWCR wpłynęło **6** ofert spełniających wymagania formalne. Łączna kwota przyznanych dotacji w Konkursie Ofert „Strzelnica w powiecie 2023” nr 5/2023/CWCR wyniosła – **1.621.261,75** zł.
 - w dniu 12.06.2023 r. ogłoszono Konkurs Ofert „Strzelnica w powiecie 2023” nr 6/2023/CWCR w zakresie strzelnic klasycznych;
 - w dniu 29.09.2023 r. rozstrzygnięto Konkurs Ofert „Strzelnica w powiecie 2023” nr 6/2023/CWCR w zakresie strzelnic klasycznych:
 - a. na Konkurs Ofert „Strzelnica w powiecie 2023” nr 6/2023/CWCR wpłynęło **5** ofert spełniających wymagania formalne. Łączna kwota przyznanych dotacji w Konkursie Ofert „Strzelnica w powiecie 2023” nr 6/2023/CWCR wyniosła – **21.384.033,82** zł.

W ramach **6** rozstrzygniętych Konkursów Ofert prognozowana suma przyznanych dla beneficjentów dotacji za rok 2023 wyniosła **67.531.587,37** zł, natomiast ostateczna wartość wypłaconych dotacji wyniosła **31.299.955,42** zł. Powstała różnica wynikała z rezygnacji jednostek samorządu terytorialnego z realizacji zadania.

Wśród programów dedykowanych młodzieży szkół ponadpodstawowych, resort obrony narodowej prowadzi kilka projektów realizujących program nauczania, uwzględniający zagadnienia z obszaru obronności państwa, wśród których są: Program CYBER.MIL z klasą, Oddziały Przygotowania Wojskowego oraz Branżowe Oddziały Wojskowe.

CYBER.MIL z klasą (funkcjonuje od 2021 r.).

Założeniem Programu jest utworzenie oddziałów realizujących nauczanie w obszarze cyberbezpieczeństwa i nowoczesnych technologii informatycznych przy zastosowaniu innowacyjnych działań programowych, organizacyjnych lub metodycznych. Program dzieli się na cykle nauczania, z których każdy trwa 4 lata. W obecnym roku szkolnym 2023/2024 w programie CYBER.MIL z klasą uczestniczy **16** szkół ponadpodstawowych (dwa roczniki – po jednym oddziale cyberbezpieczeństwa w województwie), w których łącznie uczy się **670** uczniów. W ramach programu CYBER.MIL z klasą w zakwalifikowanych szkołach ponadpodstawowych utworzone zostały klasy o profilu „Cyberbezpieczeństwo i nowoczesne technologie informatyczne”. Czas realizacji programu został określony na 9 lat.

Minister Obrony Narodowej udzielił **15** dotacji celowych (spadek o 12 %) organom prowadzącym szkoły na łączną kwotę **621.114,55 zł** (spadek o 33 %), gdzie udzielono dotacji na kwotę **932.458,69 zł**.

Oddziały Przygotowania Wojskowego (funkcjonuje od 2020 r.)

Od stycznia 2020 r. szkoły ponadpodstawowe mają możliwość wystąpienia do Ministra Obrony Narodowej z wnioskiem o udzielenie zezwolenia na utworzenie Oddziałów Przygotowania Wojskowego (OPW). Możliwość taką dała nowelizacja ustawy Prawo oświatowe i ustawy o finansowaniu zadań oświatowych, na podstawie której powstawać mogą Oddziały Przygotowania Wojskowego w publicznych i niepublicznych szkołach ponadpodstawowych. W 2023 r. uruchomiono kolejnych **219** OPW i funkcjonowało ich łącznie **484** w szkołach w całej Polsce. Nastąpił zauważalny przyrost w stosunku do roku poprzedniego (w 2022 r. **265** oddziałów). Na wyposażenie szkół w sprzęt specjalistyczny, niezbędny do realizacji procesu szkolenia uczniów oraz na zakup ubioru ucznia dla klas pierwszych, w ramach ich działalności dydaktyczno-wychowawczej w dziedzinie obronności państwa, Minister Obrony Narodowej udzielił dotacji celowych na łączną kwotę **24.165.742,00 zł** (wzrost o 28 %, gdzie udzielono dotacji na kwotę **18.904.568,00 zł**). W tym celu zawarto **266** umów (wzrost o 20 %) z **417** Oddziałami Przygotowania Wojskowego.

Branżowe Oddziały Wojskowe (funkcjonuje od 2022 r.)

Do programów dedykowanych młodzieży szkół ponadpodstawowych przez resort obrony narodowej należą również Branżowe Oddziały Wojskowe. Projekt Przewidziany jest dla szkół branżowych I stopnia oraz realizowany dla uczniów w konkretnych zawodach przydatnych w SZ RP. Założeniem programu jest utworzenie w **20** szkołach Branżowych Oddziałów Wojskowych (BOW), realizujących program szkolenia dla wybranych specjalności wojskowych, przy zastosowaniu innowacyjnych działań programowych, organizacyjnych lub metodycznych. W związku z dużym zainteresowaniem szkół, na wniosek Centralnego Wojskowego Centrum Rekrutacji Sekretarz Stanu w MON wyraził zgodę na przyjęcie do projektu BOW, od roku szkolnego

2023/2024 nowych szkół zwiększając tym samym ich liczbę do **28**. W obecnym roku szkolnym w projekcie BOW uczestniczy **26** szkół branżowych I stopnia, w których łącznie uczy się **550** uczniów. Czas realizacji określono na okres do 7 lat oraz podzielono na cykle nauczania, z których każdy trwa 3 lata.

W roku sprawozdawczym Minister Obrony Narodowej, udzielił dotacji celowej na realizację projektu w kwocie – **2.040.800,00 zł**.

III. Realizacja pozafinansowych form współpracy

Resort Obrony Narodowej współpracując z organizacjami pozarządowymi i innymi partnerami społecznymi wykorzystuje również różne formy pozafinansowe, w których koncentruje się przede wszystkim na:

- a. udzielaniu organizacjom pozarządowym i innym partnerom społecznym wsparcia merytorycznego, logistycznego i organizacyjnego, w realizacji przedsięwzięć w dziedzinie obronności;
- b. wspieraniu rzeczowym organizacji pozarządowych i innych podmiotów uprawnionych, prowadzących działalność pożytku publicznego, poprzez nieodpłatne przekazywanie mienia ruchomego Skarbu Państwa, niewykorzystywanego w SZ RP;
- c. wspieraniu procesu szkolenia członków organizacji pozarządowych, działających w sferze obronności oraz nauczycieli i uczniów klas wojskowych.

Podstawowym narzędziem wspierania realizacji przedsięwzięć partnerów społecznych są **plany współpracy jednostek wojskowych z organizacjami pozarządowymi i innymi partnerami społecznymi**. Służą one wspieraniu inicjatyw społecznych, m.in. poprzez udzielanie pomocy merytorycznej, aktywne uczestnictwo przedstawicieli resortu w przedsięwzięciach partnera społecznego, udostępnianie uzbrojenia i sprzętu wojskowego, pomieszczeń, poligonów, hal sportowych, strzelnic oraz innych nieruchomości, niezbędnych do realizacji przedsięwzięć, a także udział żołnierzy w tych inicjatywach.

W 2023 r. Sekretarz Stanu w MON wydał *Wytyczne do planowania współpracy z partnerami społecznymi na 2024 r.*, w których ograniczono przyjmowanie do planów współpracy przedsięwzięć partnerów społecznych, niemających bezpośredniego związku z obronnością. Powyższy kierunek działania ma odzwierciedlenie w realnym współdziałaniu z partnerami społecznymi.

Najczęstszym sposobem wspierania przez jednostki wojskowe realizacji przedsięwzięć partnerów społecznych, było udzielanie pomocy merytorycznej, a następnie użyczenie sprzętu i terenów wojskowych. Najwięcej przedsięwzięć do planów współpracy zgłosiły szkoły, a najmniej kościelne osoby prawne i organizacje kościelne. W porównaniu do roku poprzedniego, w 2023 r. nastąpiło zwiększenie liczby przedsięwzięć ujętych w planach współpracy z 3038 do **4311**, co stanowi wzrost o 42%.

Wnioskodawcy	Liczba przedsięwzięć w planach współpracy
Szkoły	2230
Stowarzyszenia	665
Jednostki samorządu terytorialnego	488
Inni partnerzy społeczni (pojedyncze przedsięwzięcia poszczególnych partnerów).	447
Uczelnie	156
Fundacje	151
Kluby sportowe	89
Placówki muzealne	36
Jednostki organizacyjne pomocy społecznej	36
Kościelne osoby prawne, organizacje kościelne	19
Łącznie	4311

W roku sprawozdawczym na ogólną założoną w planach współpracy liczbę **4311** przedsięwzięć jednostki wojskowe udzieliły wsparcia dla **4588** z nich.

Zaangażowanie wojska kształtowało się w następujący sposób:

- Jednostki podległe Szefowi Centralnego Wojskowego Centrum Rekrutacji udzieliły wsparcia **1019** przedsięwzięciom (wzrost o 10 %);
- Jednostki podległe Dowódcy Generalnemu Rodzajów Sił Zbrojnych udzieliły planowego wsparcia **1883** przedsięwzięciom (spadek o 22 %);
- Jednostki podległe Dowódcy Wojsk Obrony Terytorialnej udzieliły planowego wsparcia **522** przedsięwzięciom (spadek o 7 %);
- Jednostki podległe Dowódcy Garnizonu Warszawa udzieliły planowego wsparcia **494** przedsięwzięciom (spadek o 29 %);
- Jednostki podległe Dowódcy Operacyjnemu Rodzajów Sił Zbrojnych udzieliły planowego wsparcia **58** przedsięwzięciom (wzrost o 100 %);
- Jednostki podległe Komendantowi Głównemu Żandarmerii Wojskowej udzieliły planowego wsparcia **56** przedsięwzięciom (spadek o 20 %);
- Jednostki podległe Szefowi Inspektoratu Wsparcia Sił Zbrojnych udzieliły planowego wsparcia **466** przedsięwzięciom (wzrost o 6 %);
- Jednostki podległe Dowódcy Komponentu Wojsk Obrony Cyberprzestrzeni udzieliły planowego wsparcia **74** przedsięwzięciom (spadek o 16 %);
- Centrum Weterana Działań Poza Granicami Kraju udzieliło planowego wsparcia **10** przedsięwzięciom (wzrost o 67%);

- Wojskowe Centrum Edukacji Obywatelskiej udzieliło planowego wsparcia **6** przedsięwzięciom (spadek o 60%).

Brak wniosków partnerów społecznych w planie współpracy Sztabu Generalnego Wojska Polskiego spowodowany był kierowaniem wniosków w zakresie wsparcia swoich inicjatyw bezpośrednio do Dowódcy Generalnego Rodzajów Sił Zbrojnych, Dowódcy Operacyjnego Rodzajów Sił Zbrojnych i Inspektoratu Wsparcia Sił Zbrojnych, z których znaczną część stanowiły wnioski pozaplanowe, wymagające opinii Szefa Sztabu Generalnego Wojska Polskiego, co było również przedmiotem analizy w sprawozdaniach Dowódcy Generalnego Rodzajów Sił Zbrojnych, Dowódcy Operacyjnego Rodzajów Sił Zbrojnych oraz Inspektoratu Wsparcia Sił Zbrojnych.

Zasady współpracy Ministra Obrony Narodowej z partnerami społecznymi określają zawarte **Porozumienia o współpracy**, potwierdzające wolę obu stron do współdziałania w konkretnie określonych celach.

W roku sprawozdawczym obowiązywały **74** porozumienia o współpracy Ministra Obrony Narodowej z partnerami społecznymi z **75** podmiotami. W 2023 r. Minister Obrony Narodowej nie zawarł nowych porozumień o współpracy z partnerami społecznymi.

Na dzień 31 grudnia 2023 r. w Siłach Zbrojnych RP obowiązywało **1521** porozumień o współpracy (wzrost o 3 %), w tym **457** z organizacjami pozarządowymi oraz **1064** z innymi partnerami społecznymi. W roku sprawozdawczym zawarto **171** porozumień o współpracy, w tym: **42** z organizacjami pozarządowymi oraz **129** z innymi partnerami społecznymi. Rozwiązano **39** porozumień o współpracy, w tym: **7** z organizacjami pozarządowymi oraz **32** z innymi partnerami społecznymi. Na powyższą liczbę składały się porozumienia zawarte przez:

- a. Centralne Wojskowe Centrum Rekrutacji i jednostki podległe
 - ogólna liczba porozumień o współpracy, obowiązujących wg stanu na dzień 31 grudnia 2023 r. wynosi **309**, w tym **88** z organizacjami pozarządowymi oraz **212** z innymi partnerami społecznymi. W roku sprawozdawczym zawarto **58** porozumień o współpracy, w tym: **12** z organizacjami pozarządowymi oraz **46** z innymi partnerami społecznymi. Rozwiązano **26** porozumień o współpracy, w tym: **2** z organizacjami pozarządowymi oraz **24** z innymi partnerami społecznymi;
- b. Sztab Generalny Wojska Polskiego i jednostki podległe
 - ogólna liczba porozumień o współpracy, obowiązujących wg stanu na dzień 31 grudnia 2023 r. wynosi **9**, w tym **9** z innymi partnerami społecznymi. W roku sprawozdawczym zawarto **2** porozumienia o współpracy, w tym **2** z innymi partnerami społecznymi;
- c. Dowództwo Generalne Rodzajów Sił Zbrojnych i jednostki podległe
 - ogólna liczba porozumień o współpracy, obowiązujących wg stanu na dzień 31 grudnia 2023 r. wynosi **825**, w tym **244** z organizacjami pozarządowymi oraz **581** z innymi partnerami społecznymi. W roku sprawozdawczym zawarto **73** porozumienia o współpracy, w tym: **16** z organizacjami pozarządowymi

- oraz **57** z innymi partnerami społecznymi. Rozwiązano **8**, w tym: **4** z organizacjami pozarządowymi oraz **4** z innymi partnerami społecznymi;
- d. Dowództwo Operacyjne Rodzajów Sił Zbrojnych i jednostki podległe
– ogólna liczba porozumień o współpracy, obowiązujących wg stanu na dzień 31 grudnia 2023 r. wynosi **14**, w tym: **6** z organizacjami pozarządowymi oraz **8** z innymi partnerami społecznymi. W roku sprawozdawczym zawarto **1** porozumienie o współpracy, w tym: **1** z innymi partnerami społecznymi;
- e. Komenda Główna Żandarmerii Wojskowej i jednostki podległe
– ogólna liczba porozumień o współpracy, obowiązujących wg stanu na dzień 31 grudnia 2023 r. wynosi **21**, w tym: **1** z organizacjami pozarządowymi oraz **20** z innymi partnerami społecznymi;
- f. Dowództwo Garnizonu Warszawa i jednostki podległe
– ogólna liczba porozumień o współpracy, obowiązujących wg stanu na dzień 31 grudnia 2023 r. wynosi **54**, w tym: **14** z organizacjami pozarządowymi oraz **40** innymi z partnerami społecznymi;
- g. Dowództwo Wojsk Obrony Terytorialnej i jednostki podległe
– ogólna liczba porozumień o współpracy, obowiązujących wg stanu na dzień 31 grudnia 2023 r. wynosi **133**, w tym: **52** z organizacjami pozarządowymi oraz **81** z innymi partnerami społecznymi. W roku sprawozdawczym zawarto **23** porozumienia o współpracy, w tym: **10** z organizacjami pozarządowymi oraz **13** z innymi partnerami społecznymi (wzrost o 64 %). Rozwiązano **2** porozumienia o współpracy, w tym: **2** z innymi partnerami społecznymi;
- h. Inspektorat Wsparcia Sił Zbrojnych
– ogólna liczba porozumień o współpracy, obowiązujących wg stanu na dzień 31 grudnia 2023 r. wynosi **112**, w tym: **41** z organizacjami pozarządowymi oraz z **71** innymi z partnerami społecznymi. W roku sprawozdawczym zawarto **7** porozumień o współpracy, w tym: **2** z organizacjami pozarządowymi oraz **5** z innymi partnerami społecznymi. Rozwiązano **3** porozumienia o współpracy, w tym: **1** z organizacjami pozarządowymi oraz **2** z innymi partnerami społecznymi, (wzrost o 5%);
- i. Dowództwo Komponentu Wojsk Obrony Cyberprzestrzeni
– ogólna liczba porozumień o współpracy obowiązujących wg stanu na dzień 31 grudnia 2023 r. wynosi **42**, w tym: **5** z organizacjami pozarządowymi oraz **37** z innymi z partnerami społecznymi. W roku sprawozdawczym zawarto **5** porozumień o współpracy, w tym: **1** z organizacjami pozarządowymi oraz **4** z innymi partnerami społecznymi (spadek o 29 %);
- j. Wojskowe Centrum Edukacji Obywatelskiej
– ogólna liczba porozumień o współpracy, obowiązujących wg stanu na dzień 31 grudnia 2023 r. wynosi **7**, w tym: **4** z organizacjami pozarządowymi oraz **3** z innymi z partnerami społecznymi;
- k. Centrum Weterana Działań Poza Granicami Kraju
– ogólna liczba porozumień o współpracy, obowiązujących wg stanu na dzień 31 grudnia 2023 r. wynosi **4**, w tym: **2** z organizacjami pozarządowymi oraz **2** z innymi z partnerami społecznymi. W roku sprawozdawczym zawarto

2 porozumienia o współpracy, w tym: 1 z organizacjami pozarządowymi oraz 1 z innymi partnerami społecznymi (wzrost o 100 %).

Patronat Ministra Obrony Narodowej lub jego udział w Komitecie Honorowym jest formą współpracy przyznawaną najważniejszym przedsięwzięciom, bezpośrednio związanym z obronnością państwa i funkcjonowaniem Sił Zbrojnych RP, które kreują pozytywny wizerunek Ministra oraz Sił Zbrojnych RP. W 2023 r. Minister Obrony Narodowej objął patronatem honorowym 200 przedsięwzięć partnerów społecznych, (wzrost o 49%) oraz uczestniczył w komitetach honorowych 13 wydarzeń (wzrost o 62 %). Patronatem honorowym obejmowane były głównie wydarzenia o charakterze patriotycznym, edukacyjnym, rocznicowym, konkursy historyczne oraz uroczystości jubileuszowe. Ponadto wyróżnienia otrzymały konferencje naukowe, targi, wystawy, koncerty patriotyczne, festiwale, inscenizacje historyczne, pikniki militarne oraz wydarzenia sportowe. Organizatorzy przedsięwzięć, którzy uzyskali patronat honorowy, to głównie stowarzyszenia, fundacje, szkoły, jednostki samorządu terytorialnego oraz instytucje resortu obrony narodowej.

Kolejną formą współpracy resortu obrony narodowej z organizacjami pozarządowymi, działającymi w sferze obronności jest zawieranie partnerskich umów proobronnych. Celem których jest wspólne działanie na rzecz obronności, upowszechnianie wśród młodzieży szkolnej i akademickiej wiedzy obronnej i umiejętności ważnych dla bezpieczeństwa państwa oraz podnoszenie zdolności obronnych społeczeństwa polskiego. Dotychczas partnerskie umowy proobronne z Ministrem Obrony Narodowej zawarło 9 organizacji, wśród których są:

- a. Fundacja na Rzecz Obronności i Bezpieczeństwa Kraju „Combat Alert” z siedzibą w Warszawie;
- b. Jednostka Strzelecka 4051 Włocławek im. gen. broni Władysława ANDERSA z siedzibą we Włocławku;
- c. Związek Strzelecki „Niepodległość” z siedzibą w Kamiennej (gmina Opatowiec);
- d. Związek Strzelecki „Strzelec” Józefa PIŁSUDSKIEGO z siedzibą w Rzeszowie;
- e. Związek Strzelecki „Strzelec” z siedzibą w Warszawie;
- f. Grupa Ratownictwa Specjalistycznego Organizacja Proobronna BIZON Solec Kujawski im. gen. Augusta Emila FIELDORFA z siedzibą w Solcu Kujawskim;
- g. Związek Rezerwistów Rzeczypospolitej Polskiej z siedzibą w Chełmnie;
- h. Związek Strzelecki „Strzelec” Józefa PIŁSUDSKIEGO Jednostka Strzelecka 1001 im. gen. dyw. Janusza GŁUCHOWSKIEGO z siedzibą w Bełchatowie;
- i. Związek Strzelecki „Strzelec” Organizacja Społeczno-Wychowawcza z siedzibą w Nowym Sączu.

Działalność szkoleniowa, realizowana poprzez MON jest kolejną formą współpracy i wspierania partnerów społecznych. Program nauczania skierowany jest do uczniów klas mundurowych, nauczycieli, organizacji proobronnych, a jego celem jest podnoszenie wiedzy i umiejętności obronnych.

W 2023 r. zrealizowano niżej wymienione kursy szkoleniowe:

- „Kurs z zakresu medycyny pola walki CLS”, zrealizowany przez Wojskowe Centrum Kształcenia Medycznego w Łodzi (2 x 24 szkolonych);
- „Kurs z zakresu SERE, terenoznawstwa, podstaw kulturoznawstwa oraz MPHKG” dla przedstawicieli organizacji proobronnych, zrealizowany przez Centrum Szkolenia Sił Powietrznych w Koszalinie (2 x 24 szkolonych);
- „Kurs z zakresu łączności”, zrealizowany przez Centrum Szkolenia Wojsk Łączności w Zegrzu (24 szkolonych);
- „Kurs instruktorsko-metodyczny”, zrealizowany przez Centrum Szkolenia Marynarki Wojennej w Ustce (24 szkolonych);
- Kurs dla nauczycieli klas mundurowych z zakresu „Przetrwania w warunkach środowiska naturalnego”, zrealizowany przez Centrum Szkolenia Marynarki Wojennej w Ustce (24 szkolonych)
- „Konferencja rozliczeniowo-zadaniowa i zakończenie roku szkoleniowego” dla przedstawicieli organizacji proobronnych, zrealizowana w Klubie 1. Warszawskiej Brygady Pancерnej w Wesolej (60 uczestników);
- „Kurs Kwalifikowanej Pierwszej Pomocy”, zrealizowany przez Centrum Szkolenia Marynarki Wojennej w Ustce (24 szkolonych).

Formą współpracy resortu obrony narodowej z organizacjami pozarządowymi i innymi partnerami społecznymi jest również **nieodpłatne przekazywanie mienia ruchomego Skarbu Państwa**, niewykorzystywanego przez jednostki organizacyjne podległe Ministrowi Obrony Narodowej lub przez niego nadzorowane. Mienie to ma służyć partnerom społecznym, w realizowaniu celów bezpośrednio lub pośrednio związanych z obronnością i bezpieczeństwem państwa.

Działając na podstawie art. 91 ust. 1 ustawy z dnia 10 lipca 2015 r. o Agencji Mienia Wojskowego oraz § 2. rozporządzenia Ministra Obrony Narodowej z dnia 10 maja 2018 r., w sprawie przekazywania mienia ruchomego Skarbu Państwa, będącego we władaniu jednostek organizacyjnych podległych Ministrowi Obrony Narodowej lub przez niego nadzorowanych, Minister Obrony Narodowej w 2023 r., przeprowadził **8** naborów wniosków o nieodpłatne przekazanie na własność, bez uczestnictwa Agencji, mienia ruchomego Skarbu Państwa:

- nr 1/2023/CWCR złożono 14 wniosków, przekazano mienie do 5 wnioskodawców;
- nr 2/2023/CWCR złożono 18 wniosków, przekazano mienie do 10 wnioskodawców;
- nr 3/2023/CWCR złożono 28 wniosków, przekazano mienie do 7 wnioskodawców;
- nr 4/2023/CWCR złożono 74 wnioski, przekazano mienie do 20 wnioskodawców;
- nr 5/2023/CWCR złożono 75 wniosków, przekazano mienie do 26 wnioskodawców;
- nr 6/2023/CWCR złożono 20 wniosków, przekazano mienie do 7 wnioskodawców;
- nr 7/2023/CWCR złożono 22 wnioski, przekazano mienie do 15 wnioskodawców;
- nr 8/2023/CWCR złożono 18 wniosków, przekazano mienie do 3 wnioskodawców.

Łącznie złożono **269** wniosków – z czego 112 wniosków nie spełniło wymogów formalnych. Pozytywnie rozpatrzono **157** wniosków.

Nieodpłatne przekazanie mienia obejmowało m.in.: instrumenty muzyczne, środki transportu (samochody wysokiej mobilności Honker), sprzęt ratowniczy (fantomy, plecaki ratownicze, nosze), mienie koncesjonowane (samoloty szkolno-treningowe PZL TS-11 Iskra, eksponaty muzealne).

Łącznie do nieodpłatnego przekazania mienia ruchomego Skarbu Państwa w 2023 r. skierowano **93** pozycje asortymentowe. Porównywalnie w 2022 r. skierowano **308** pozycji (spadek o 70%).

IV. Ocena stopnia realizacji celu głównego i celów szczegółowych Programu

Głównym celem *Programu współpracy Ministra Obrony Narodowej z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, na lata 2023-2025* jest budowanie społecznego zaplecza Sił Zbrojnych RP i zwiększenie świadomości społecznej o obywatelskiej odpowiedzialności za bezpieczeństwo państwa.

Celami szczegółowymi są:

- wzmocnienie aktywności organizacji pozarządowych i innych podmiotów, w działaniach na rzecz obronności państwa, w zakresie pozyskiwania kandydatów do służby wojskowej, w tym zawodowej, dobrowolnej zasadniczej służby wojskowej lub terytorialnej służby wojskowej oraz w zakresie zwiększenia liczebności rezerw osobowych Sił Zbrojnych RP;
- wykorzystanie potencjału organizacji pozarządowych i innych podmiotów, w realizacji zadań resortu obrony narodowej;
- wsparcie procesu szkolenia w placówkach oświatowych uczestniczących w resortowych projektach na rzecz wzmocnienia obronności państwa, w tym m.in. w Oddziałach Przygotowania Wojskowego (OPW) oraz programie „CYBER.MIL z klasą”;
- wykorzystanie kompetencji członków organizacji pozarządowych i innych podmiotów do procesu szkolenia uczniów tzw. klas wojskowych;
- wzmocnienie aktywności organizacji pozarządowych i innych podmiotów w procesie edukacji obronnej, kultury fizycznej i umiejętności wojskowych;
- powiększenie zasobów wyszkolonych pod względem strzeleckim obywateli i rozwój infrastruktury strzeleckiej, poprzez wykorzystanie w ramach programu „Strzelnica w Powiecie”, potencjału jednostek samorządu terytorialnego;
- kształtowanie pozytywnego wizerunku Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej oraz Ministra Obrony Narodowej;
- propagowanie postaw patriotycznych oraz edukacji historycznej, związanej z tradycjami i dziedzictwem oręża polskiego.

Stopień realizacji ww. celów określić można poprzez osiągnięte wartości mierników, jakie zostały przewidziane dla każdego z nich.

Lp.	Cel szczegółowy	Miernik określający stopień realizacji celu		
		Nazwa	Wartość osiągnięta w roku 2023	Przyjęty miernik za okres trwania Programu (3 lata)
1.	Wzmocnienie aktywności organizacji pozarządowych i innych podmiotów w działaniach na rzecz obronności państwa w zakresie pozyskiwania kandydatów do służby wojskowej, w tym zawodowej, dobrowolnej zasadniczej służby wojskowej lub terytorialnej służby wojskowej oraz w zakresie zwiększenia liczebności rezerw osobowych Sił Zbrojnych RP.	Liczba kandydatów wywodzących się z organizacji pozarządowych i innych podmiotów.	890	≤ 2 500
		Liczba kandydatów wywodzących się z tzw. klas wojskowych.	1224	≤ 3 000
		Liczba żołnierzy rezerwy, którzy odbyli szkolenie w Szkołach Legii Akademickiej.	974	≤ 6 000
2.	Wykorzystanie potencjału organizacji pozarządowych i innych podmiotów w realizacji zadań resortu obrony narodowej.	Liczba zadań publicznych zrealizowanych w dziedzinie obronności.	40	≥ 350
3.	Wsparcie procesu szkolenia w placówkach oświatowych uczestniczących w resortowych projektach na rzecz wzmocnienia obronności państwa, w tym m.in. w Oddziałach Przygotowania Wojskowego (OPW) oraz programie „CYBER.MIL z klasą”.	Liczba zadań publicznych zrealizowanych na rzecz szkolenia młodzieży tzw. klas mundurowych.	41	≥ 150
		Liczba przedsięwzięć zrealizowanych przez organizacje pozarządowe i inne podmioty, wspartych przez resort obrony narodowej, wynikających z planów współpracy z nimi oraz przedsięwzięć pozaplanowych realizowanych na rzecz szkolenia uczniów tzw. klas wojskowych.	1204	≥ 3000
4.	Wykorzystanie kompetencji członków organizacji pozarządowych i innych podmiotów do procesu szkolenia uczniów tzw. klas wojskowych.	Liczba godzin zajęć teoretycznych i praktycznych w skali roku zrealizowanych przez instruktorów organizacji pozarządowych i innych podmiotów.	689	≥ 1500 godz.
		Ilość szkoleń zrealizowanych przez instruktorów organizacji pozarządowych i innych podmiotów na rzecz innych organizacji pozarządowych i innych podmiotów.	25	≥ 40 szkoleń
5.	Wzmocnienie aktywności organizacji pozarządowych i innych podmiotów w procesie edukacji obronnej, kultury fizycznej i umiejętności wojskowych.	Liczba zadań publicznych zrealizowanych na rzecz edukacji obronnej, kultury fizycznej i umiejętności wojskowych.	39	≥ 100

6.	Powiększenie zasobów wyszkolonych pod względem strzeleckim obywateli i rozwój infrastruktury strzeleckiej poprzez wykorzystanie w ramach programu „Strzelnica w Powiecie” potencjału jednostek samorządu terytorialnego.	Liczba zaakceptowanych ofert na strzelnice.	193	≥ 350
		Liczba powstałych strzelnic.	163	≥ 200
		Liczba osób przeszkolonych pod względem strzeleckim.	18 000	≥ 25 000
7.	Kształtowanie pozytywnego wizerunku Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej oraz Ministra Obrony Narodowej.	Odsetek osób dobrze oceniających działalność wojska według Centrum Badań Opinii Społecznej (cykliczne raporty „Oceny instytucji publicznych”).	73 %	65% respondentów oceniających dobrze działalność wojska, obliczona ze wszystkich badań prowadzonych w latach obowiązywania Programu.
8.	Propagowanie postaw patriotycznych oraz edukacji historycznej związanej z tradycjami i dziedzictwem oręża polskiego.	Liczba przedsięwzięć zrealizowanych przez organizacje pozarządowe i inne podmioty, wspartych przez resort obrony narodowej, wynikających z planów współpracy z nimi oraz przedsięwzięć pozaplanowych na rzecz kształtowania postaw patriotycznych, edukacji i historycznej oraz związanych z tradycjami i dziedzictwem oręża polskiego.	1330	≥ 2500
		Liczba zadań publicznych zrealizowanych na rzecz propagowania postaw patriotycznych oraz wiedzy i świadomości historycznej.	137	≥ 300

W porównaniu do roku poprzedniego odnotowano znacznie niższe efekty w pozyskiwaniu kandydatów do służby wojskowej w ramach projektu Legii Akademickiej (VI edycja „Programu modułu oficerskiego ochotniczego szkolenia wojskowego Legii Akademickiej,,).

W wyniku przeszkolenia w ramach dobrowolnej zasadniczej służby wojskowej, na potrzeby Legii Akademickiej przysięgę wojskową złożyło **349** studentów (spadek o 77%), natomiast **398** osób przeszło szkolenie w ramach modułu podoficerskiego (spadek o 73%). W 2023 r. szkolenie specjalistyczne w ramach Legii Akademickiej ukończyło **138** studentów, a moduł oficerski **227** studentów (w ciągu 3 lat trwania moduł oficerski ukończyło **698** studentów). W ramach realizowanego szkolenia podstawowego oraz dwóch modułów - podoficerskiego i oficerskiego, przeszkolonych zostało

974 studentów w **22** uczelniach (spadek o 45 %). Nastąpiła zauważalna tendencja spadkowa zainteresowania studentów Legią Akademicką (spadek o 44 %), w stosunku do założonej wartości miernika funkcjonowania programu.

W 2023 roku szkolenie praktyczne studentów w ramach „Legii Akademickiej” realizowane było w oparciu o:

- **5** uczelni wojskowych;
- **6** centrów szkolenia;
- **17** jednostek wojskowych.

Kolejny rok służba wojskowa cieszyła się mniejszym zainteresowaniem wśród członków organizacji pozarządowych. Mając na uwadze zakładany końcowy efekt w perspektywie trzyletniej, można uznać (pomimo wprowadzenia przez Ustawę z dnia 11 marca o obronie Ojczyzny nowych form służby wojskowej), że szkolenie wojskowe traktowane jest przez członków organizacji pozarządowych jako działalność dodatkowa i niewiele z nich wiąże swą przyszłość ze służbą wojskową.

Odnosnie przedsięwzięć własnych partnerów społecznych, wspieranych przez jednostki wojskowe, najwięcej inicjatyw służyło kształtowaniu postaw patriotycznych, edukacji historycznej oraz związanych z tradycjami i dziedzictwem oręża. Podobnie sytuacja kształtowała się z przedsięwzięciami mającymi na celu szkolenie uczniów klas wojskowych.

Jak wynika z badań Centrum Badania Opinii Społecznej, w 2023 r. działalność szeroko rozumianego „wojska” była pozytywnie oceniana przez 73% respondentów. Spadek o 2 punkty procentowe w stosunku do 2022 r.

V. Wnioski

Niniejsze sprawozdanie jest dokumentem podsumowującym pierwszy rok obowiązywania Programu współpracy Ministra Obrony narodowej z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, na lata 2023 - 2025. Natomiast sam „Program...” jest dokumentem określającym cele, kierunki oraz formy współpracy Ministra Obrony Narodowej oraz resortu obrony narodowej z partnerami społecznymi. Organizacje pozarządowe i podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie należą do grona partnerów społecznych, z którymi resort obrony narodowej prowadzi stałą współpracę. Podmioty te stanowią istotny element wsparcia systemu obronnego państwa i prezentują wysoki poziom realizacji zadań pozostających w sferze obronności.

Na podstawie doświadczeń oraz danych uzyskanych w roku 2023, w porównaniu z wynikami z roku 2022, należy zauważyć, że aktywna postawa resortu obrony narodowej w stosunku do partnerów społecznych, wpływa na utrzymanie osiągniętych dotychczas efektów, co wyraża się w zauważalnym i pozostającym na wysokim poziomie zaangażowaniu obywateli w działania na rzecz obronności państwa. Świadczy to o dużej świadomości potrzeby obrony Ojczyzny, tożsamości narodowej i wyraźnie

kształtujących się postawach patriotycznych, co obrazuje chociażby coraz większe zainteresowanie jednostek samorządu terytorialnego programem Strzelnica w Powiecie oraz udziałem szkół w resortowych programach edukacyjnych.

Mając powyższe na uwadze, zasadnym wydaje się dążenie resortu obrony narodowej do zacieśnienia współpracy z organizacjami proobronnymi poprzez zachęcenie ich do zawarcia kolejnych partnerskich umów proobronnych. W roku sprawozdawczym zauważalna jest tendencja wzrostowa, przekładająca się na zwiększoną liczbę zarówno zawartych partnerskich umów proobronnych jak i zawartych porozumień o współpracy pomiędzy jednostkami wojskowymi a partnerami społecznymi. Z analizy wynika, że wzrasta rola organizacji proobronnych w systemie obronności kraju oraz organizacji pozarządowych we współdziałaniu z resortem obrony narodowej. Przekłada się to min. zwiększonym udziałem Komponentu Organizacji Proobronnych w organizowanych ćwiczeniach taktycznych z wojskami pod kryptonimem „DRAGON” i „ANAKONDA”. Organizacje proobronne dostrzegają obszar obrony cywilnej, ochrony ludności i szeroko pojętych zadań, wchodzących w skład zarządzenia kryzysowego jako obszar, w którym mogą realizować działania na rzecz bezpieczeństwa kraju. Organizacje jednocześnie kładą szczególną uwagę na działania w obszarze obronności i współpracy z MON. Na uwagę zasługuje również fakt, że przyjęte w „Programie...” rozwiązania wzajemnej współpracy resortu obrony narodowej z partnerami społecznymi funkcjonują w sposób ugruntowany i zrównoważony, co uwidacznia się corocznym wzrostem liczbowym przedsięwzięć o coraz bardziej różnorodnej problematyce obronnej.